«БЕКІТІЛДІ»
ҚР МАМ «Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы» РММ Ғылыми Кеңесінің шешімі
«_30_» __04__2026 ж.
№_10_ хаттама

7M02195 – «ӨНЕРТАНУ/КИНОТАНУ» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ БОЙЫНША МАГИСТРАТУРАҒА ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы, 2026 ж.

1. **ӘЗІРЛЕНДІ**

Мурсалимова Г.А. – «Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының доценті, өнертану кандидаты
Нөгербек Б.Б. – «Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының доценті, PhD.
Айдар А.М. – «Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының доценті, PhD.

2. **ТАЛҚЫЛАНДЫ**

«Кино тарихы мен теориясы» кафедрасының отырысы
Хаттама № _9_ «__10__» ____04_____2026 ж.

«Кино тарихы мен теориясы»
кафедрасының меңгерушісі ______________ Джумабеков Е.Ф.

3. **КЕЛІСІЛДІ**

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор ______________ Халыков К.З.

Ғылыми кадрларды
даярлау бөлімінің басшысы ______________ Кульшанова А.А.

Магистратура бойынша қабылдау емтиханының бағдарламасы жоғары білім берудің осыған дейінгі деңгейі (бакалавриат)бағдарламасының көлеміне сай құрастырылған.

«Өнертану» білім беру бағдарламасы магистратураға қабылдау келесі бағыттар бойынша білім алғандарға рұқсат етіледі:
5В041600 – Өнертану – Кинотану, 5В041600 – Өнертану – Кинотеледраматургия;
В024 – Музыкатану және өнертану;
6В02150 – Өнертану – Кинотану, 6В02149 – Өнертану – Кинотеледраматургия;
В024 – Өнертану (6В02195 – Өнертану – Кинотану, 6В02195–Өнертану – Кинотеледраматургия);
В039 – Мәдениеттану (5В020400 – Мәдениеттану);
В042 – Журналистика және репортаждық жұмыс (5В050400 – Журналистика);

Артықшылық беріледі:

- бейін бойынша кәсіби немесе ғылыми-педагогикалық жұмыс тәжірибесі бар тұлғаларға;
- бейіні бойынша ғылыми жарияланымдары бар, ғылыми-зерттеу жұмыстары конкурстарының жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- бейін бойынша маңызды шығармашылық жобалардың авторларына, халықаралық және республикалық шығармашылық конкурстардың жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- шетел тілін еркін немесе жоғары деңгейде меңгерген тұлғаларға.

I. 7M02195 – ӨНЕРТАНУ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫНА ОҚУҒА ТҮСУШІЛЕРГЕ ҚОЙЫЛАТЫН НЕГІЗГІ ТАЛАПТАР

Магистратураға түсушінің:

Түсінігі болу керек:
- кино өнерінің басқа өнер түрлерімен, тарихи шындықпен, діни, философиялық және эстетикалық ағымдармен өзара байланысын ғылыми және білім беру контекстінде білу;
- алынған білімдерді кәсіби, ғылыми-зерттеу және педагогикалық қызметте қолданудың негізгі салалары туралы білу;
- кино өнері мен драматургия саласындағы теориялық, ғылыми және педагогикалық зерттеулердің қазіргі заманғы әдіснамалық тәсілдері туралы білу.

Білу керек:
- әлемдік және отандық кино өнерінің тарихын;
- экран мәдениетін зерттеудегі негізгі теориялық тәсілдерді;
- кино тілінің өзіндік ерекшелігін;
- шығармашылық бағытындағы түрлі мамандықтардың теориясын;
- кино өнері және экрандық мәдениет саласындағы академиялық зерттеудің заманауи ғылыми тұжырымдамалары, әдіснамалық тәсілдері мен принциптерін.

Істей білу керек:
- өзінің кәсіби қызметінде теориялық білімді қолдану;
- қазіргі кинотанудағы жаңа тенденцияларды анықтау;
- өзінің кәсіби қызметін сындарлы және тиімді ұйымдастыру;
- кинотану саласындағы ғылыми тақырыптардың, практикалық міндеттердің өзектілігін анықтау,
- өнертанудың әдіснамалық негізінде киноөнер туындыларын талдау.

Меңгеру керек:
- аудиовизуалды туындыларды ғылыми талдау және интерпретациялау әдістерін;
- кинотану саласындағы ғылыми-зерттеу құралдары мен зерттеу аппаратын;
- ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру мен жүргізудің әдіснамасын;
- ғылыми ақпаратты іздеу, өңдеу, жүйелеу және талдау технологияларын;
- кинотанудың қазіргі даму үдерістерін сыни тұрғыдан пайымдау және бағалау тәсілдерін;
- ғылыми зерттеу нәтижелерін әртүрлі академиялық форматтарда әзірлеу, рәсімдеу және ұсыну тәжірибесін.

Құзыретті болу керек:

- кино тарихы мен теориясы, негізгі теориялық бағыттар, ұстанымдар, басты үрдістер және отандық әрі әлемдік киноның көрнекті өкілдері туралы терең білімге ие болу;
- әртүрлі теориялық тәсілдер негізінде фильмдердің көркемдік, техникалық және идеологиялық аспектілерін ескере отырып, сыни талдау және интерпретациялау дағдыларын меңгеру;
- тарихи, мәдени және әлеуметтік үдерістердің кинематографияның дамуына әсерін талдай білу;
- ғылыми мәселелерді тұжырымдау, гипотезалар ұсыну және тиісті зерттеу әдістерін қолдану;
- әртүрлі ұлттық кинематографияларды салыстырмалы түрде талдау;
- рецензиялар, сын мақалалар және академиялық жарияланымдар жазу дағдыларын меңгеру;
- кинотану саласында пәнаралық зерттеу әдістерін түсіну және қолдану.

1. **Қабылдау емтиханына** «Магистратура мен PhD докторантураға қабылдау туралы Ережеге» сәйкес келесі емтихан түрлері кіреді:
   - жазбаша эссе (ғылыми-педагогикалық бағыт);
   - реферат қорғау. Реферат кинотану базалық пәндер кешені пәнаралық негізде құрылынып ұсынылған тақырыптардың бірі бойынша алдын ала орындалады.

II. ЭССЕ ТАҚЫРЫПТАРЫ (ғылыми-педагогикалық бағыт)

1. Қазақ деректі киносында режиссуралық әдістердің эволюциясы.
2. Авторлық кино теориясы және оның қазіргі қазақ режиссура өнерінде қолданылу мүмкіндіктері.
3. Әлеуметтік кеңістіктің визуалды шешімі және оның қазіргі экрандық өнердегі эстетикалық қызметі.
4. Поэтикалық режиссура және аудиовизуалды бейне: қазақ кинематографиясының көркемдік мәнерінің жаңаруы (1960-1980 жылдар).
5. Кинематография дәуірдің әлеуметтік жады мен визуалды фиксациясының бір түрі ретінде
6. Қазіргі кинодағы қаланың бейнесі және оның көркемдік өзгерістері
7. Сандық мәдениеттегі көрермендердің киноны қабылдауының эволюциясы
8. Фильмдегі ырғақ пен эмоционалды қабылдауын құрудағы монтаждың рөлі
9. Кинофестиваль ұлттық киноны насихаттау институты ретінде
10. Қазіргі әлемдік және қазақ кинематографындағы музыкалық сүйемелдеу.
11. Қазіргі анимациядағы фольклорлық кейіпкерлердің бейнелері.
12. Қазіргі қазақ киносының визуалды қатар эстетикасының ұлттық ерекшелігі.
13. Қазіргі қазақ кинематографының жаңа стилистикасы мен эстетикасы.
14. «Жаңа толқын»: эстетикалық қағидаттары, көркемдік тәжірибесі және идеялық дамуы.
15. ЖИ құралдарының кинотануда қолданудың этикалық және әдіснамалық тәуекелдері
16. Қазақстанның заманауи деректі киносындағы экологиялық мәселелердің репрезентациясы.
17. Кино және жаңа медиа: XXI ғасырдағы экрандық мәдениеттің трансформациясы.
18. Заманауи кинематографиядағы гендерлік репрезентациялар: үрдістер мен көркемдік стратегиялар.
19. Заманауи қазақ көркем киносындағы мүгедектігі бар адамдардың инклюзиясы мен репрезентациясы.
20. Әлеуметтік желілер мен кинематограф: көрерменмен өзара әрекеттесудің және фильмдерді ілгерілетудің жаңа формалары.

Әдебиеттер тізімі

1. Фрейлих, С.И. Кино теориясы: Эйзенштейннен Тарковскийге дейін / С.И. Фрейлих; Аудармашылар: Меңдеке Ә.Н., Қараева Р.Р., Айтбаева А.Б., Жеңісұлы Е., Жолдасбаева Г.С.- 8-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 412 б.
2. Делөз, Ж. Кино 2. Уақыт-бейне / Жил Делөз; Аудармашылар: А.Ә. Рыскиева, Т.Т.Ильясова.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 368 б.
3. Делөз, Ж. Кино 1. Қозғалыс бейне / Жил Делөз; Аудармашы: А.Т.Бақытов.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 304 б.
4. Эльзессер, Т. Кино теориясы: Сезім тұрғысынан кіріспе / Т. Эльзессер, М. Хагенер; Аудармашылар: Жолдасбаева Г.С., Төлеген М., Әмірбекова Д.- 2-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 232 б.
5. Бордуэлл, Д. Кино өнеріне кіріспе / Д. Бордуэлл, К. Томпсон, Д. Смит; Аудармашылар: Ибраемова М.С., Кенжебаева Ұ.Е., Әлжан А.Қ.- 11-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 728 б.
6. Рахманқызы Н. Қазақ киносы: кеше және бүгін: зерттеулер мақалар рецензиялар сұхбаттар / Н. Рахманқызы.- Астана: Фолиант, 2017.- 464 б.
7. Уильям Индик «Психология для сценаристов» Алпина нон-фикшн Москва, 2014
8. Нехорошев Л. «Драматургия фильма» -М.: ВГИК, 2009, -342с.
9. Скип Пресс «Как пишут и прадают сценарии в США длия видно, кино и телевидения» Триумф 2004
10. Соколов А.Г. «Природа экранного тверчества» психологические закономерности, 2-е издание, новая редакция, -М., 2004
11. Ковриженко М.К. «Креатив в рекламе: постмодернистский облик моды» Спб: Питер, 2004
12. Мәдениеттану сөздігі. Сорос – Қазақстан қоры, Алматы – 2001.
13. Фрейлих С.И. «Киноискусство: теория и практика» «Трикста» Москва 2015
14. Ногербек. Б.Экранно-фольклорные традиции в казахском игровом кино.2008
15. Ногербек Б.. На экране «Казахфильм» - 2008

МАГИСТРАТУРА (2 жылдық)
«7М02195-Өнертану» білім беру бағдарламасы:

РЕФЕРАТ ТАҚЫРЫПТАРЫ

1. Қазақ деректі киносындағы кейіпкер бейнесінің эволюциясы мен трансформациясы
2. Қазақ киносындағы ауыл мен қала бейнесі: дәстүр мен жаңашылдық қақтығысы

3. Қазақ жаңа толқыны фильмдеріндегі көркемдік кеңістік пен уақыт бейне
4. Қазақстанның тарихи-биографиялық кино жанрларының модельдері (1930-2010 жж.)
5. Жаһандану дәуіріндегі Қазақстан ұлттық кинематографиясының әлеуметтанулық-мәдени рөлі
6. Қазақ анимациясының көркемдік ерекшеліктері: тарихи тәжірибе мен қазіргі заман бейнесі
7. Қазақстанның тарихи фильмдеріндегі кейіпкер бейнесін жасауға арналған визуалды көркемдік құралдар
8. Түркі елдері кинематографында ұлттық кодтың трансформациясы
9. Қазақ анимациясындағы көркемдік кеңістік бейнесінің эволюциясы
10. Қазіргі қазақ киносындағы көркем образдың дыбыстық-музыкалық ұйымы экспрессивті құралдарды түсіндіру ретінде
11. 1990-2010 жылдардағы қазақ ойын киносындағы әлеуметтік уақытты тарихи-мәдени процесс ретінде көрсету
12. Этномәдени кодтар мен экрандық көрініс нысандары арқылы қазақ киносындағы ұлттық бірегейлік мәселесі
13. Кинематографиялық ойлаудың теориялық тәсілдері мен тарихи эволюциясы контекстіндегі кино өнеріндегі уақыт пен кеңістік категориялары
14. Ұлттық бірегейлік пен мәдени гибридтілік арасындағы жаһандану жағдайындағы қазақ кинематографының трансформациясы.
15. Киноиндустрияда жасанды интеллектті қолданудың этикалық және көркемдік аспектілері.

Әдебиеттер тізімі:
Негізгі

1. Лотман, Ю. Семиосфера [Мәтін] / Юрий Лотман.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2019.- 640 б. ISBN 978-6017943-34-9
2. Делөз, Ж. Кино 2. Уақыт-бейне [Мәтін] / Жил Делөз; Аудармашылар: А.Ә. Рыскиева, Т.Т.Ильясова.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 368 б. ISBN 978-601-7621-00-1
3. Делөз, Ж. Кино 1. Қозғалыс бейне [Мәтін] / Жил Делөз; Аудармашы: А.Т.Бақытов.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 304 б. ISBN 978-601-7943-97-4
4. Эльзессер, Т. Кино теориясы [Мәтін]: Сезім тұрғысынан кіріспе / Т. Эльзессер, М. Хагенер; Аудармашылар: Жолдасбаева Г.С., Төлеген М., Әмірбекова Д. 2-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 232 б. ISBN 978-601-7943-92-9

5. Бордуэлл Д. Кино өнеріне кіріспе / Д. Бордуэлл, К. Томпсон, Д. Смит; Аудармашылар: Ибраемова М.С., Кенжебаева Ұ.Е., Әлжан А.Қ.- 11-ші басылым. - Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020. - 728 б. ISBN 978-601-7943-96-7
6. Фрейлих С.И. Кино теориясы: Эйзенштейннен Тарковскийге дейін / С.И. Фрейлих; Аудармашылар: Меңдеке Ә.Н., Қараева Р.Р., Айтбаева А.Б., Жеңісұлы Е., Жолдасбаева Г.С. - 8-ші басылым. - Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 412 б. ISBN 978-601-7621-07-0
7. Лободанов, А.П. Семиотика искусства: история и онтология [Текст]: Учебное пособия / А.П. Лободанов.- 2-е изд.- М.: Московский университет, 2013.- 680 с.- (Классический университетский учебник). ISBN 978-5-19-010803-3
8. Истории национальных кинематографий в СССР и перспективы развития кино государств-участников СНГ. стран Балтии и Грузии. - М.: Академический проект, 2018. - 773 с. ISBN 978-5-8291-2171-6
9. Разлогов К.Э. Кинопроцесс XX - начала XXI века искусство экрана в социодинамике культуры: Теория и практика / К.Э. Разлогов. - М.: Академический проект, 2016. - 640с. ISBN 978-5-82911962-1
10. Ромм М. Беседы о кино и кинорежиссуре / Михаил Ромм. - М.: Академический Проект, 2016. - 480 с. ISBN 978-5-8291-1950-8
11. Рахманқызы Н. Қазақ киносы: кеше және бүгін: зерттеулер мақалар рецензиялар сұхбаттар / Н. Рахманқызы. - Астана: Фолиант, 2017. - 464 б.ISBN 978-601-302-610-7
12. Ногербек Б. Казахское игровое кино: фольклорные традиции и образ героя: Монография / Б. Ногербек, Б. Ногербек. - Алматы: Каратау КБ, Дәстүр, 2014. - 424 с. ISBN 978-601-72204-22-8
13. Нильсен В. Изобразительное построение фильма: Теория и практика операторского мастерства / В. Нильсен. - М: ВАГРИУС, 2017. - 230 с. ISBN 978-5-9697-0795-5
14. Заманауи қазақ киносының мәселелері: Ұжымдық монография.- Алматы: Типография «ИП Канеев ЕК», 2023.- 181 б. ISBN 978-601-265-418-9
15. Казахское кино: культурная матрица и тренды. 2018-2023/ сост. Гульнара Абикеева.- Алматы: RUAN, 2023.- 304 с. каз., рус. ISBN 978-601-7087-63-0

Қосымша әдебиеттер тізімі.

1. Арнхейм Р. Кино как искусство. М., Изд.во иностран.лит. 1960.
2. Аристарко Г. История теорий кино. – Москва: Искусство 1966.
3. Балаш. Кино, становление и сущность нового искусства. – М, 1968.
4. Базен А. Что такое кино? – Москва: Искусство 1972.
5. Власов М.П. Виды и жанры киноискусства. – Москва: Знание, 1976.
6. Герасимов С.А. Жизнь. Фильмы. Споры. – Москва: Искусство, 1971.

7. Гинзбург С.С. Очерки теории кино. – Москва: Искусство 1974.
8. Шкловский В. За 60 лет. Работы о кино. М., 1985.
9. Ямпольский М. Демон и лабиринт. М., 1999
10. Режиссерская энциклопедия. Кино Европы. – М.,НИИК, 2002.